

Et skøn over bestanden af ynglende rovfugle på Jægerspris Skovdistrikt gennem de sidste 50 år.

af Kurt Højer

Skovridder Vagn Holstein havde fra 1929 og frem til 1959 sin daglige gang på Jægerspris skovdistrikt. Dette gjorde - tillige med Holstein's store interesse for rovfugle - at han i ovennævnte periode foretog en langvarig og meget grundig undersøgelse af bestanden af ynglende rovfugle på Jægerspris skovdistrikt.

V. Holstein's optegnelser har givet sig udslag i 4 bøger, nemlig:

DUEHØGEN (ACCIPITER GEN'TILIS),	udgivet i	1942
HVEPSEVÅGEN (PERNIS APIVORUS),	" "	1944
SPURVEHØGEN (ACCIPITER NISUS),	" "	1944
MUSVÅGEN (BUTEO BUTEO),	" "	1956

Sammenlignings-grundlaget i denne rapport er hentet fra ovennævnte bøger, sammenholdt med vore egne optegnelser over ynglende rovfugle i skovdistriktet.

Men dette sammenlignings-grundlag er selvsagt noget spinkelt af den grund, at vi kun har optegnelser fra vor daglige gang på Jægerspris skovdistrikt i de sidste ca. 3 år. Vore gennemsnitlige feldtage pr. år ligger på omkring 90 og er af en varighed på mellem 3 og 10 timer.

Der vil derfor klart være en vis usikkerhedsfaktor m.h.t. antal fundne ynglereder.

Jægerspris skovdistrikt er stort set eet sammenhængende skovområde på ca. 1890 ha. (Bortset fra Færgelunden, som er på ca. 180 ha.).

Skovdistriktet har haft denne udbredelse i hvert fald fra starten af 1800 tallet.

Hvis vi ser på fordelingen af træarter i 1920'erne, udgjorde bøg ca. 21%, eg ca. 5%, blandede løvtræs-bevoksninger ca. 32% og nåletræer ca. 41%.

I 1973 var fordelingen: bøg ca. 18%, eg ca. 11%, blandede løvtræsbevoksninger ca. 27% og nåletræer ca. 44%.

Blandede løvtræs-bevoksninger omfatter navnlig el og birk, men også ask og ahorn. Nåletræerne omfatter navnlig gran, fyr, lærk, douglasgran. Rødgran er dog langt den overvejende træart, selvom der i de seneste årtier er plantet en del sitkagran. Ser vi først på den på Holstein's tid talrigeste rovfugleart, nemlig - MUSVÅGEN, hvor Holstein opgav ca. 20 ynglende par, ser det nu ud til, at bestanden noget nær er blevet halveret, idet vi har konstateret, at der i dag kun er omkring 9-11 ynglende musvågepar. (I 1992 har vi fundet 9 par, men muligvis overset 1-2 par).

Årsagerne til denne markante tilbagegang er sikkert flere, men man kan umiddelbart pege på i hvert fald 3 årsager, som må formodes at have påvirket musvåge-bestanden i nedadgående retning.

Skovdriften er gennem tiden blevet ændret i retning af mere nåleskov - en forøgelse på 3%, svarende til ca. 5,7 ha., og en tilsvarende formindskelse af løvskov.

Endvidere er der i skovens nord-vestlige ende i 60'erne og 70'erne blevet udbygget et ret stort sommerhus-område netop op til skoven, hvilket synes at have trykket musvågerne væk fra denne del af skoven.

Og endelig kan den forøgede færdsel i skovdistriktet som helhed være en medvirkende faktor.

SPURVEHØGEN har derimod klaret sig betydeligt bedre. V.Holstein opgiver antallet af ynglende spurvehøge til omkring 15 par.

Vor undersøgelse viser, at der i Jægerspris skovdistrikt i dag er mellem 10 og 13 par ynglende spurvehøge. (I 1990 fandt vi 10 par. Det er vanskeligt at opgive antal oversete reder, men realistisk set må det nok være 2-3 stk.).

Man kan da undre sig over, at antallet af ynglepar ikke er øget på trods af den øgede mængde af nåletræer (idet Spurvehøgen tydeligt foretrækker at bygge sin rede i nåletræer i vort distrikt). Men spurvehøgene har brug for et vist jagtrevir, og Holstein mente, at allerede dengang var skoven mættet med spurvehøge, hvilket da også understøttes af vore undersøgelser.

HVEPSEVÅGEN er derimod en lidt vanskeligere rovfugleart at kortlægge mere nøjagtigt. Men tilsyneladende er antallet af ynglende hvepsevåger ikke blevet reduceret.

På Holstein's tid var der registreret 5-6 par ynglende Hvepsevåger på Jægerspris skovdistrikt. Vi har registreret 3-4 par, og nærer ingen tvivl om, at vi efter en-årrække vil nå det samme antal som Holstein.

Hvepsevågen påvirkes tilsyneladende ikke på samme måde som Musvågen, af den øgede færdsel i skovene.

DUEHØGEN har ligeledes holdt stand. V. Holstein oplyser, at antallet af ynglende duehøgepar konstant ligger på 2 par - i visse år dog forøget med yderligere 1 par.

Vi har registreret 2 par ynglende Duehøge, og tilsyneladende er det, hvad distriktet kan bære. Vi har konstateret, at det nordligste par duehøge har trukket længere væk fra den nordvestlige del af skoven i forhold til parret på Holstein's tid - altså den samme tendens som ses hos Musvågerne.

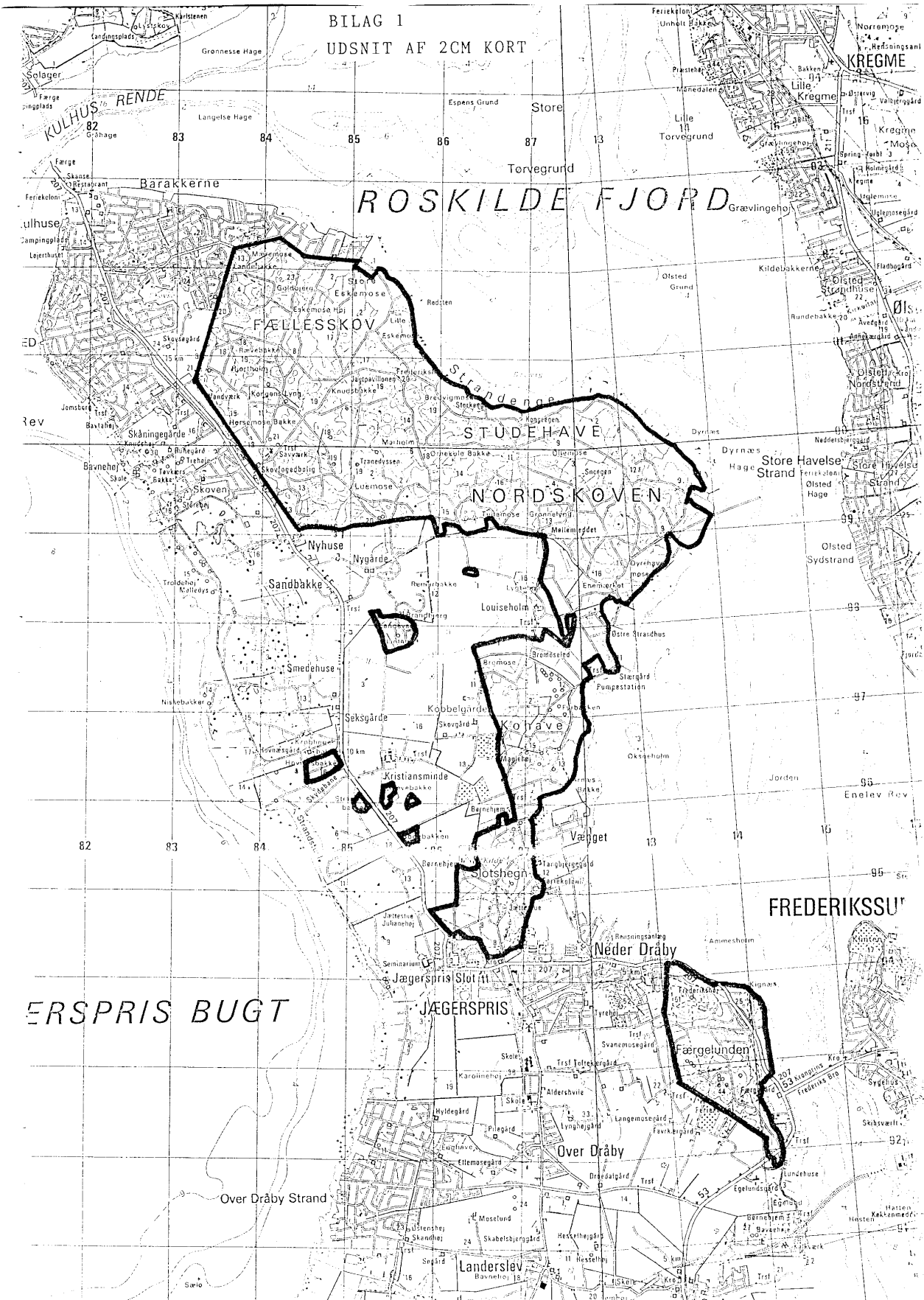
Vi kan således konstatere, at Duehøgen, Spurvehøgen og Hvepsevågen har det fint på Jægerspris skovdistrikt, hvorimod det ser ud til, at Musvågen er den rovfugleart, som er blevet mest påvirket af forandringerne i skovdistriktet gennem de sidste 50 år.

Det vil så i fremtiden vise sig, om Spurvehøgene påvirkes af skovningsmaskinernes noget brutale fremfærd i granbevoksningerne - bevoksninger, som efterlades med et syndigt rod i de gennemhugninger, som spurvehøgene ynder at benytte.

Udover de her nævnte rovfuglearter huser området en pæn bestand af Tårnfalke. Men Tårnfalkene er ikke omfattet af vore undersøgelser.

BILAG 1 viser et oversigtsbillede af undersøgelsesområdet.

Forfatter Kurt Højer, Frederikssund

Bilag 1